

**DANI
OTVORENIH
VRATA
INSTITUTA ZA
POVIJEST
UMJETNOSTI**

14 — 15 / srijeda
02 / 2024 četvrtak

Ulica grada Vukovara 68, Zagreb
Kružićeva 7, Split

www.ipu.hr

SRIJEDA
14. VELJAČE

ZAGREB
INSTITUT ZA
POVIJEST
UMJETNOSTI

Ulica grada
Vukovara 68
3. kat

10:00 – 18:00 Razgled prostorija i prigodna prodaja izdanja
HODNIK

10:00 – 14:00 Lina Šojat: Vodstvo kroz reorganiziranu
SOBA 403 zbirku Tonka Maroevića

16:00 – 17:00 Predstavljanje rezultata istraživanja projekta
PODEST *NAM Globe_EXCHANGE: Modeli i prakse global-
ne i kulturne razmjene i pokret Nesvrstanih ze-
malja: Istraživanja prostorno-vremenske kulturne
dinamike (2020. – 2024.)*

17:00 – 17:30 Matko Matija Marušić: Renesansni tragovi
PODEST Jeruzalema u Dubrovniku – istraživanje likovnog
programa otoka Dakse

17:30 – 18:00 Irena Šimić, Marija Jurić, Petra Galović, Karla
PODEST Dorkić, Filip Kartelo, Franka Krivić:
Što nakon digitalizacije?

18:00 – 18:30 Irena Kraševac: Predstavljanje novog HRZZ
PODEST projekta IPU: *Arhitektura i kultura stanovanja u
Zagrebu 1880. – 1940.*

ČETVRTAK
15. VELJAČE

ZAGREB
INSTITUT ZA
POVIJEST
UMJETNOSTI

Ulica grada
Vukovara 68
3. kat

10:00 – 18:00 Razgled prostorija i prigodna prodaja izdanja
HODNIK

10:00 – 14:00 Lina Šojat: Vodstvo kroz reorganiziranu
SOBA 403 zbirku Tonka Maroevića

16:00 – 17:00 Sanja Horvatinčić, Ivana Mance Cipek, Matko
PODEST Matija Marušić, Danijel Premerl: Predstavljanje
novih projekata ustanove Instituta za povijest
umjetnosti

17:00 – 17:45 Katarina Horvat-Levaj, Tamara Bjažić Klarin,
PODEST Petar Prelog: O izdavačkoj djelatnosti Instituta
za povijest umjetnosti

17:45 – 18:15 Katarina Horvat-Levaj: Institut za povijest
PODEST umjetnosti u obnovi Zagreba nakon potresa
2020. godine

18:15 – 18:45 Maja Bilušić, Ivana Haničar Buljan: Konzervator-
PODEST ske podloge nove generacije

ČETVRTAK
15. VELJAČE

SPLIT
CENTAR
CVITO
FISKOVIĆ

Kružićeva 7

-
- 16:00 – 16:30** Darka Bilić: Predstavljanje projekta ustanove *Od lokalnog do regionalnog. Umjetnost Jadranske Hrvatske od srednjeg vijeka do 19. stoljeća*
-
- 16:30 – 17:00** Ana Šverko, Joško Belamarić: Pregled publikacija Centra Cvito Fisković: *Contributions to the Hypermapping of Diocletian's Palace* i *Sv. Jere na Marjanu: Kultura renesanse u Dalmaciji u znaku sv. Jeronima*
-
- 17:00 – 17:30** Joško Belamarić: Rendićeva česma u Dubrovniku
-
- 17:30 – 18:00** Ana Šverko: Predstavljanje novog HRZZ projekta IPU: *Where East meets West: Putopisni narativi i stvaranje slike o umjetničkoj baštini Dalmacije u modernoj Europi (c. 1675. – c. 1941.)*
-
- 18:00 – 18:30** Tomislav Bosnić: Predstavljanje rada mladih znanstvenika: disertacija *Arhitektonska i urbanistička djelatnost braće Žagar (1900.–1945.)*
-

Razgled prostorija i prigodna prodaja izdanja

Pozivamo vas da nam se pridružite na Danima otvorenih vrata Instituta za povijest umjetnosti. Prošećite kroz prostorije Instituta i saznajte više o radu naših znanstvenika i stručnih suradnika. Publikacije Instituta (monografije, studije, zbornike i časopise) moći će se kupiti po prigodnim cijenama. Više informacija i katalog nakladništva možete pronaći na mrežnim stranicama Instituta www.ipu.hr

Predstavljanje rezultata istraživanja projekta *NAM Globe_EXCHANGE: Modeli i prakse globalne i kulturne razmjene i pokret Nesvrstanih zemalja: Istraživanja prostorno-vremenske kulturne dinamike (2020. – 2024.)*

ČLANOVI PROJEKTOG TIMA

NAM Globe_EXCHANGE bilateralni je kompetitivni projekt ostvaren u suradnji Instituta za povijest umjetnosti u Zagrebu i Akademije za likovnu umjetnost i oblikovanje u Ljubljani voditeljice dr. sc. Ljiljane Kolešnik. Projekt je bio usmjeren istraživanjima modela međunarodne kulturne razmjene nakon 1960-ih godina. Njegova je hipoteza da su ubrzani procesi dekolonizacije tijekom toga desetljeća, uokvireni artikulacijom kulturnih potreba i kulturnim politikama afričkih, azijskih i latinoameričkih zemalja tek oslobođenih kolonijalne vlasti, rezultirali novim institucionalnim mehanizmima i novim modelima / praksama kulturne razmjene, koji su radikalno narušili dinamiku globalnog kulturnog i umjetničkog polja. Ovakav pristup dovodi u pitanje ideju kronoloških, linearnih tokova dominantnih kulturalnih, umjetničkih i političkih narativa. Projekt je službeno završio 14. siječnja 2024. godine, a članice i članovi projektnog tima ovom će prilikom predstaviti rezultate svojih istraživanja ostvarenih u sklopu projekta.

Renesansni tragovi Jeruzalema u Dubrovniku – istraživanje likovnog programa otoka Dakse

MATKO MATIJA MARUŠIĆ

U izlaganju će biti riječi o istraživanju nekadašnjeg franjevačkog samostana na otočiću Daksi i tamošnjih kapelica podignutih po uzoru na mjesta Kristove Patnje u Jeruzalemu. Prema arhivskim izvorima, ali i pjesmama dubrovačkih humanista, analizirat će se kako je otočić pred gruškom lukom početkom 16. stoljeća pretvoren u mjesto koje je, riječima Ilije Crijevića, ‘hinilo da je Sveta Zemlja i ravna mu družica’. Nakon analize arhitekture svetišta i njegove likovne opreme, Daksa će se promotriti u širem okviru osnivanja zamjenskih hodočašća u Jeruzalem tijekom 15. i 16. stoljeća, uglavnom na Apeninskom poluotoku. Argumentirat će se da je posrijedi vrlo rani primjer korištenja otočkog krajolika u imitiranju daleke i vjernicima uglavnom nedostupne Svete Zemlje, pri čemu je motiv plovidbe i prelaska mora upotrijebljen kao sastavan dio ‘duhovnog hodočašća’.

Što nakon digitalizacije?

IRENA ŠIMIĆ / MARIJA JURIĆ / PETRA GALOVIĆ
/ KARLA DORKIĆ / FILIP KARTELO / FRANKA
KRIVIĆ

Kroz razgovor o iskustvu suradnje na nacionalnom projektu e-Kultura 'Digitalizacija kulturne baštine' predstaviti će se dosadašnji rezultati te daljnji planovi digitalne transformacije zbirki fotografskih negativa Branka Balića i Nenada Gattina, koje predstavljaju značajna polazišna mjesta u istraživanjima opusa umjetnika i umjetničkih tendencija, likovne kulture, graditeljskog nasljeđa, urbanizma i arhitekture u Hrvatskoj i regiji. Uz tehnički postupak skeniranja, proces sustavne digitalizacije koja je provedena tijekom 2022. godine podrazumijevao je analizu fizičkog stanja i djelomičnu preventivnu zaštitu izvorne građe. Uz reviziju metapodatkovnih zapisa započet je ujedno i proces izgradnje informacijske infrastrukture kao preduvjet za uspostavu stabilnog repozitorija i budućih digitalnih arhiva autora. Nastavno na edukaciju o stručnoj obradi i digitalizaciji heterogenog fotografskog gradiva, digitalizaciju su proveli studenti povijesti umjetnosti i informacijskih znanosti – Magdalena Blažić, Karla Dorkić, Petra Galović, Marija Jurić, Filip Kartelo i Franka Krivić, uz mentoricu Irenu Šimić. Studenti su tijekom intenzivnog rada na projektu stekli primarne kompetencije i primjenjivo znanje za rad u projektima sličnog profila, koji podrazumijevaju primjenu digitalnih metoda i alata za računalnu obradu, primarno slike i teksta.

Predstavljanje novog HRZZ projekta IPU: *Arhitektura i kultura stanovanja u* *Zagrebu 1880. – 1940.*

IRENA KRAŠEVAC

Predmet istraživanja projekta je stambena arhitektura Donjega grada – njezine tipološke, morfološke, stilske i konstruktivne značajke te umjetničko-obrtna oprema koja ukazuje na kulturu stanovanja realiziranu u razdoblju od prvog velikog zagrebačkog potresa 1880. do 1940., razdoblja u kojem se Zagreb transformira u kulturno, privredno, trgovačko i novčarsko središte Hrvatske. Ovaj korpus je zajedno s proširenjem gradskog stanovanja, reprezentativnim potezom trgova i perivoja Zelene potkove, ujedno i glavna urbana supstanca Zagreba. U gospodarstvenim i kulturnim strukturalnim promjenama koje su težile metropolizaciji, Zagreb se oslanja na Beč i druge srednjoeuropske uzore, na čemu se kreira njegov identitet. Obnova Donjega grada nakon potresa 2020. godine suočila nas je s problemom nedovoljne istraženosti i valorizacije njegove arhitektonске baštine – slabim poznavanjem pojedinačnih arhitektonskih ostvarenja, atributivnim problemima vezanim uz arhitekta i graditelje, te daljnjom devastacijom izvornih pročelja i interijera. Ti se problemi najjasnije čitaju u urbanom tkivu gradskih blokova, sačinjenih od pojedinačnih primjera stambene arhitekture, i to već pri osnovnoj analizi dostupne arhivske i dokumentacijske građe. Projekt će se provoditi kroz interdisciplinarno povijesno-umjetničko, povijesno i sociološko istraživanje stambene arhitekture na odabranom području zagrebačkog Donjega grada.

Predstavljanje novih projekata ustanove Instituta za povijest umjetnosti

SANJA HORVATINČIĆ / IVANA MANCE CIPEK
/ MATKO MATIJA MARUŠIĆ / DANIEL PREMERL

Digitalna mrežna, prostorna i (kon)tekstualna analiza umjetničkih fenomena i baštine 20. stoljeća

Projekt DIGitART voditeljice dr. sc. Sanje Horvatinčić usmjeren je na stvaranje novih znanja o umjetničkim fenomenima 20. stoljeća kroz kritičko-analitički potencijal digitalne humanistike, odnosno primjenu digitalne tehnologije u obradi, analizi i interpretaciji umjetničke građe te ispitivanje epistemoloških učinaka njezine upotrebe unutar polja povijesti umjetnosti. Projekt okuplja pet istraživačica i istraživača s Instituta za povijest umjetnosti. Kroz uporabu digitalnih alata te testiranje njihove primjenjivosti u analizi i interpretaciji građe, istraživački tim će obuhvatiti širok raspon tema unutar kulturne i umjetničke produkcije 20. stoljeća: historijske avangarde; arhitektonske natječaje; izložbe u kontekstu međunarodnih razmjena; umjetnički sistem tranzicijskog razdoblja; spomenike i proizvodnju baštine. Osim arhivskih i terenskih istraživanja, istraživačice i istraživači će primjenjivati i testirati metode digitalne povijesti umjetnosti, s fokusom na mrežnu, tekstnu i prostornu analizu podataka. Cilj ovoga projekta je i konsolidacija, nadogradnja i plan održivosti postojećih digitalnih alata i sustava (CAN_IS) radi tehnološkog osuvremenjivanja i jačanja istraživačkog potencijala Instituta. Projekt je usmjeren na poticanje interdisciplinarnosti, ja-

čanje potencijala mlađih istraživača kroz usavršavanje i vanjsku mobilnost te na uspostavu suradnji s domaćim i inozemnim znanstvenim institucijama.

Fenomeni hrvatskoga umjetničkog moderniteta

Projekt FEMO voditeljice dr. sc. Ivane Mance Cipek polazi od moderniteta (modernosti) kao kvalitativnog pojma koji imenuje društvene procese i pojave svojstvene epohi 'dugoga' 19. i 'kratkoga' 20. stoljeća, a usmjeren je na njegovu artikulaciju u sferi umjetnosti. Istraživanja predviđena projektom nisu ograničena isključivo na kulturno-umjetničke formacije tzv. prve moderne i modernizma, već obuhvaćaju širi opseg umjetničkih pojava i procesa u kojima se očituje, odnosno kroz koje se reproducira ukupni društveni modernitet. Naglasak neće biti samo na umjetničkim pojavama, već na razmatranju specifičnih sprega između tih likovno-umjetničkih pojava i njihovih svekolikih (ne isključivo stilskih) determinacija, temeljem kojih se identificiraju kao moderne – likovno-kritičkog govora o njima, intertekstnih veza s književnošću i drugim kulturnim tvorbama, političkog i ideološkog diskursa. Sve specifične tj. pojedinačne teme bavljenja u okviru projekta prožima stoga pitanje: kako umjetnička djela i umjetničke formacije te vizualni mediji uspostavljaju modernitet kao vlastiti kontekst i horizont smisla, koji nije jednostavno zadan, nego se iznova aktualizira i diferencira u svakoj pojedinačnoj realizaciji?

Između srednje Europe i Mediterana – umjetnička baština kontinentalne Hrvatske u srednjem i ranom novom vijeku

Istraživanja u sklopu projekta ISEM voditelja dr. sc. Daniela Premerla bit će usmjerena na neistražene ili manje istražene fenomene likovnih umjetnosti nastale pod pokroviteljstvom naručitelja s područja kontinentalne Hrvatske u srednjem i ranom novom vijeku. Veći dio istraživanja bit će usmjeren na likovnu baštinu povijesne Zagrebačke biskupije. U tom kontekstu, istraživat će se grafičke ilustracije kao medij vizualne komunikacije različitih slojeva značenja (misali, brevijari, vedute hrvatskih gradova, grafički prikazi hodočasničkih mjesta, itd.). Nadalje, u fokus će biti stavljena i naručiteljska djelatnost zagrebačkih biskupa i kanonika u inozemstvu, odnosno na visokoškolskim ustanovama Stolnog kaptola u Bolonji (Ilirsko-ugarski kolegij) i Beču (Hrvatski kolegij). Kao predmet istraživanja naći će se i oprema unutrašnjosti crkava, primjerice oltara u crkvama u Daruvaru, Pakracu, Donjoj Voći, zidnih slika (izradit će se baza podataka čitavog korpusa) i štuko uresa. Interpretativni naglasak bit će na značenjskom, odnosno komunikacijskom aspektu umjetničkog djela (naručitelji, ikonografija, reprezentacija). Manji dio istraživanja bit će usmjeren na istraživanje sakralne arhitekture, prostorne organizacije i razvoja gradova i naselja u Baniji, to jest Vojnoj krajini.

Arhitektura i likovnost urbanih cjelina Hrvatske

Projekt UrbArH voditelja dr. sc. Matka Matije Marušića proučava procese nastanka te živote urbanih cjelina Hrvatske s posebnim naglaskom na prijelomne događaje

njihove prošlosti. Kroz istraživanje će se identificirati razlozi postanka te uzroci mijena, rasta i opadanja gradova, s posebnim naglaskom na udio graditelja (lokalnih i inozemnih) i građana (starosjedilačke i doseljeničke populacije) u oblikovanju javnih i privatnih prostora, tj. 'slike grada'. Razmotrit će se neujednačene dinamike urbanog razvoja na tlu Hrvatske, kako na općenitoj razini tako i na razini pojedinačnih spomenika graditeljskog nasljeđa. Također, projekt će analizirati i ulogu građana i graditelja u 'likovnosti' gradova, pod čime se podrazumijeva korištenje likovnih umjetnosti u urešavanju javnih i privatnih prostora. Usporedni pogledi na navedene procese od 12. stoljeća do danas omogućit će donošenje dalekosežnijih zaključaka o produkciji prostora i generiranju urbane kulturne memorije i kulture sjećanja. Istraživanje opisane povijesne perspektive od srednjeg vijeka do suvremenosti za cilj ima ostvariti bolje razumijevanje trenutačne situacije u kojoj se nalaze urbani centri Hrvatske, a koji se redom susreću s izazovima poput obnove od potresa, depopulacije, prekomjerne izgradnje i općenito nezadovoljavajućeg stanja spomeničkog fonda.

O izdavačkoj djelatnosti Instituta za povijest umjetnosti

KATARINA HORVAT-LEVAJ / TAMARA BJAŽIĆ
KLARIN / PETAR PRELOG

Specijalistička nakladnička djelatnost Instituta za povijest umjetnosti, započeta sredinom 1960-ih godina, obuhvaća objavljivanje stručne i znanstvene periodike te knjiga u više znanstvenih nakladničkih serija (biblioteka). Dio nakladništva odnosi se na zbornike stručnih i znanstvenih simpozija i kongresa te kataloge izložbi i ostala izdanja, koja su često rezultat i suizdavačkih projekata. Predstavljanje će pružiti pregled izdanja Instituta kroz posljednje dvije godine i osvrnuti se na nekoliko primjera nedavne nakladničke djelatnosti, koji uključuju znanstveno-likovnu monografiju *Barokne palače u Varaždinu* autora Petra Puhmajera, monografiju *Arhitektura Dubrovnika između dva svjetska rata* autora Antuna Baće, te zbornik radova *Ivan Rabuzin i simbolika prirode u umjetnosti 20. i 21. st.* urednika Ivane Mance Cipek, Petra Preloga i Svjetlane Sumpor.

Institut za povijest umjetnosti u obnovi Zagreba nakon potresa 2020. godine

KATARINA HORVAT-LEVAJ

Institut za povijest umjetnosti kao krovna znanstvena institucija za istraživanje nacionalne povijesnoumjetničke baštine od antike do suvremene umjetnosti, posebnu je pozornost posvetio istraživanju Zagreba. Na temelju takve prakse, a imajući ujedno iskustvo na istraživanju i revitalizaciji drugih urbanih cjelina, Institut se uključio u obnovu Zagreba odmah nakon potresa 22. ožujka 2020. godine. Angažman je višestruki, od dokumentiranja, preko savjetodavne uloge (članstvo u Stručnim povjerenstvima mjerodavnih ministarstava), do izrade konzervatorskih elaborata. Stručnjaci Instituta uključeni su i u multidisciplinarni Program cjelovite obnove povijesne urbane cjeline Zagreba koji vodi Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba. U okviru Programa, kao pilot-projekt obrađena su tri ogledna bloka u tri različite urbane cjeline (Gornji grad, Kaptol i Donji grad). Konzervatorski elaborati proizašli iz navedenog rada imaju s jedne strane karakter temeljnih dokumenata za obnovu pojedinačnih zaštićenih kulturnih dobara i vrijednih građevina unutar povijesne jezgre, a s druge strane stručno-znanstvenih knjiga o graditeljskoj baštini Zagreba. Uz primjenu rezultata istraživanja, u izlaganju će biti prezentirani i problemi teorijske naravi vezani uz kompleksnu zadaću obnove povijesne arhitekture grada.

Konzervatorske podloge nove generacije

MAJA BILUŠIĆ / IVANA HANIČAR BULJAN

U prosincu 2023. godine Institut za povijest umjetnosti sklopio je s Ministarstvom kulture i medija Ugovor za izradu konzervatorskih podloga nove generacije za 30 zaštićenih povijesnih cjelina (Dubrovnik, Cavtat, Ston, Korčula, Oprtalj, Raša, Rovinj, Poreč, Pula, Đakovo, Valpovo, Vinkovci, Ilok, Vukovar, Osijek, Pakrac, Lipik, Požega, Virovitica, Hvar, Makarska, Omiš, Vis, Split, Nin, Knin, Zadar, Obrovac, Pag, Skradin). To je projekt kojeg Ministarstvo provodi u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.–2026., C2.2. R3-I 1. *Uspostava digitalne infrastrukture i usluga javne uprave izradom sustava konzervatorskih podloga* s ciljem osuvremenjivanja sustava upravljanja zaštićenim kulturno-povijesnim cjelinama izradom novog modula Informacijskog sustava kulturne baštine koji će biti povezan s postojećim e-uslugama. U okviru predavanja prezentirat će se jedan od do sada izrađenih projektnih planova za područje Istarske županije koje je Institut izradio kao pripremu aktivnost u okviru projekta.

Predstavljanje projekta ustanove *Od lokalnog do regionalnog. Umjetnost Jadranske Hrvatske od srednjeg vijeka do 19. stoljeća.*

DARKA BILIĆ

Široj javnosti će se ovim putem predstaviti tema, znanstvenoistraživački ciljevi, istraživački tim te predviđeni rezultati novog projekta Instituta za povijest umjetnosti koji aktualizira umjetničke pojave i probleme regionalnosti, periferne i granične umjetničke sredine hrvatske obale i njenog neposrednog zaleđa u srednjem vijeku i ranomodernom razdoblju.

Pregled publikacija Centra Cvito Fi-
sković: Contributions to the Hyper-
mapping of Diocletian's Palace i Sv.
Jere na Marjanu: Kultura renesanse u
Dalmaciji u znaku sv. Jeronima

ANA ŠVERKO / JOŠKO BELAMARIĆ

**Contributions to the Hypermapping
of Diocletian's Palace**

Contributions to the Hypermapping of Diocletian's Palace, autora Damira Gamulina, Leslie Lok, Ane Šverko i Sase Zivkovic, studija je koja Dioklecijanovu palaču u Splitu vraća u fokus teorije i disciplina kreativnog planiranja. Svojom transformacijskom prirodom, pri kojoj fragmenti ili pak cijeli objekti prelaze iz jednoga prostornog i/ili kronološkog konteksta u drugi, nadopunjujući se i dobivajući nova značenja i vrijednosti, Dioklecijanova palača u Splitu bila je iznimno privlačna modernom, a posebice postmodernom mentalitetu. Posljednjih je desetljeća Palača postala ikona globalnog turizma opterećena problemima koje taj status nosi, što ju je postupno izmaknulo iz fokusa teoretičara i disciplina kreativnog planiranja. Eseji okupljeni u ovoj knjizi istražuju Palaču iz komparativne perspektive koja rezonira s njezinom evolucijom dinamičnog mjesta. Nadovezujući se na dosadašnja istraživanja, autori raspravljaju o Palači kroz prizmu teorijskog pristupa grada kolaža,

tepih-gradnje te temporalnih i nematerijalnih aspekata mjesta i projektiranja. Uzimajući u obzir utjecaj materijalnih transformacija na nematerijalni okoliš i obratno, Dioklecijanova palača služi kao vrijedan istraživački model za suvremene arhitekte, dizajnere, konzervatore i sociologe u teoriji i praksi.

Sv. Jere na Marjanu

Predavanje će izložiti neke od važnijih teza autorove knjige *Sv. Jere na Marjanu* objavljene nakon velike izložbe istoga naslova u splitskom Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika na kojoj je prikazan razvoj ermitaža sv. Jere na zapadnom kraju Marjana, gdje su se – kao malo gdje drugdje na hrvatskoj obali – sveto i religiozno stoljećima nerazdruživo spajali s profanim i svjetovnim. U fokusu predavanja je ermitaž sv. Jere – najvažnije njegovo svetište kasnosrednjovjekovnog i renesansnog doba u Dalmaciji. Ermitaž je nikao u srcu prostranog gaja pod marjanskim hridinama u kojemu je u antičko doba postajalo svetište posvećeno božici Dijani. Kao vjerojatno jedno od najznačajnijih hodočasničkih kulturnih ishodišta rimskog Ilirika bilo je zatrto već u ranokršćansko doba, da bi uskoro bilo preobraženo u prostor obilježen čitavim grozdom pustinjačkih oratorija, crkava i kapela kojima će Splicićani stoljećima pohoditi u procesijama. Drugi dio predavanja posvetit će se seriji reljefa s prikazom sv. Jeronima u pustinji nastalih u krugu Andrije Alešija i Nikole Firentinca. Posebno će se govoriti o originalnosti zamisli kojom je Nikola koncipirao prostore spilja za svog Jeronima, klesanih u tehnici s karakterom asamblaža, kojoj ćemo uzaludno

tražiti paralele u formama onodobnog renesansnog kiparstva. Ti reljefi su svojevrsni ključ Nikolinog pogleda na kiparsku formu, jedinstvena šifra koja povezuje njegovu djelatnost arhitekta i kipara.

Rendićeva česma u Dubrovniku

JOŠKO BELAMARIĆ

Izlaganje će predložiti novo čitanje poznate Rendićeve česme, podignute sredinom 1900. godine na Brsaljama u Dubrovniku. Govorit će se o okolnostima narudžbe, te, dakako, posebno o formi i sadržaju skulpturalne grupe koja kruni česmu, koja je koncipirana već 1893. Kipar je posegnuo za komičnom zgodom iz Gundulićeve Dubravke, za šaljivim prizorom u kojemu se pastirica Stojna počupala sa satirom Vukom koji joj je pokušao ukrasti ovcu iz stada. U izlaganju će se skrenuti pažnja da je isti prizor prikazao i Vlaho Bukovac na svojoj Dubravci (1894.), pa će se i iz tog zapažanja pokušati izvući određeni zaključci. Izlaganje anticipira autorovo sudjelovanje na institutskom projektu Arhitektura i likovnost urbanih cjelina Hrvatske (UrbArh) kojemu je na čelu dr. sc. Matko Matija Marušić.

Predstavljanje novog HRZZ projekta IPU: *Where East meets West: Putopisni narativi i stvaranje slike o umjetničkoj baštini Dalmacije u modernoj Europi (c. 1675. — c. 1941.)*

ANA ŠVERKO

Predstavit će se istraživački tim, metodologija rada i ciljevi projekta *Travelogues Dalmatia*, koji se nadovezuje na rezultate HRZZ-ova projekta *Dalmacija kao odredište europskog Grand Toura u 18. i 19. stoljeću* (*Grand Tour Dalmatia*), prvog u Hrvatskoj koji je ravnopravno analizirao tekstualne i vizualne putopisne narative. Ovaj se projekt fokusira na promjenu uloge putopisa – s deskripcije prostora na interpretaciju umjetničke baštine Dalmacije – u razdoblju popularizacije i internacionalizacije putopisnog žanra. Projekt počiva na hipotezi da se formiranje slike o dalmatinskoj umjetničkoj baštini u europskom imaginariju ne može razumjeti ako se interdisciplinarno i komparativno ne sagleda širok raspon putopisnih narativa koji su zajedno pridonijeli njezinu oblikovanju. Naredna je hipoteza da je putopis autonomna multidisciplinarna i multimedijaska praksa, što u hrvatskom znanstvenom diskursu nije još posve usuglašeno s međunarodnim dosezima. Predlaže se stoga proširenje kategorije putopisa u skladu sa suvremenom metodologijom na putničko iskustvo izloženo u različitim medijima, što je aktualna tema na svjetskoj razini. Pritom se po prvi put sustavno istražuju ženski

putopisni narativi. Projekt promiče proučavanje putopisa iz kuta više humanističkih disciplina što će otkriti njihov potencijal u širokom znanstvenom istraživačkom spektru.

Predstavljajanje rada mladih znanstvenika: disertacija *Arhitektonska i urbanistička djelatnost braće Žagar (1900. – 1945.)*

TOMISLAV BOSNIĆ

Predavanje je zamišljeno kao uvod u tematiku braće Žagar, splitskih arhitekata iz prve polovice dvadesetog stoljeća. Razdoblje je to u Dalmaciji obilježeno nestabilnim političkim i društvenim prilikama, ali i iznimno aktivnom, međunarodno povezanom kulturnom scenom. Kroz skoro čitavo ovo razdoblje, braća Eduard i Danilo Žagar podižu kvalitetna i mnogobrojna arhitektonskih ostvarenja u historicističkom, secesijskom i modernističkom izričaju, te su kroz čitavu prvu polovicu stoljeća prisutni kao aktivni sudionici u ubrzanom urbanom širenju grada Splita putem nekoliko udruženja, povjerenstava i žirija. Među rijetkim su arhitektima koji u mediteransko podneblje donose čisti srednjoeuropski secesijski stil, što svjedoči razmjeni između Splita i Zagreba, gradova koji su rijetko percipirani kao stilski srodni. Dosadašnja prikupljena građa nagovještava braću kao nezaobilazan par autora u istraživanju arhitekture i urbanizma Splita i Dalmacije u ranom 20. stoljeću.

